

arător), v.sl. *оръж* (ar); lit. *ganaũ* (pasc, păzesc vitele), let. *ganĩl* (a păzi), v.s. *гонити*, lit. *statũli* (a pune) (*a* < i.-e. *a*).

2. O inovație care prezintă însemnătate și mai mare se referă la tratamentul sonantelor silabice (i.-e. *r*, *l*, *m*, *n*). Limbile balto-slave ne oferă în această privință două categorii de exemple:

a) i.-e. *r*, *l*, *m*, *n* > *ir*, *il*, *im*, *in*: cf. lit. *vil̃kas* « lup », let. *vilks*, pol. *wilk*, v.sl. **vьlkъ* > *кѣлкѣ*; în alte limbi indo-europene avem: scr. *ṽkas*, gr. *λύκος*, lat. *lupus*, *vulpes*, got. *wulfs*; lit. *širdis* « inimă », let. *sirds*, v.sl. *сръдѣцѣ*, cf. scr. *h̃idayam*, av. *zərədaēm*, gr. *καρδία*, hit. *kard*, lat. *cor*, arm. *sirt*, got. *hairto*; lit. *kir̃sti* « a tăia cu toporul », let. *cirst*, r. *чёрта* < **čьrta*; cf. în sanscrită *kr̃tl̃ás* « tăiat »;

b) i.-e. *r*, *l*, *m*, *n* > *ur*, *ul*, *um*, *un*: lit. *burnà*, « buze », let. *pur̃ns*, *pur̃na* « bot », bulg. *бърна* (buză); cf. arm. *beran* « gură », « buze »; lit. *kul̃šis*, *kul̃šė* « coapsă », *kul̃nas* și *kul̃nis* « călcii »; bulg. *кълка* « coapsă »; cf. lat. *calx*, *calcis* « călcii ».

Problema dublului tratament al sonantelor vocalice a suscitat numeroase discuții. Așa, Jerzy Kuryłowicz ajunge la concluzia că grupul *iR* (*R* = orice sonantă) este preponderent nu numai sub raport numeric. Opoziția *iR*: *uR* nu provine din indo-europeană, ci s-a constituit în balto-slavă²⁹.

Pentru cazurile în care limbile slave au *ɤ* < **i* în loc de *i* (cf. lit. *ilgas* « lung », let. *ilgs* și v.sl. *дѣгъ*, căroră le corespund: hit. *dalugaes* (lungi), *dalugašti* « lungime », scr. *d̃irghas*, gr. *δολυχός*). F. F. Fortunatov propunea explicația următoare: *ɤ* din paleoslavă s-a dezvoltat fonetic din *ɔ* < **i* după exploziva dentală, înaintea lui *l* velar³⁰.

Jan Otrębski a arătat³¹ că i-e *l*, *r*, *m*, *n* au dat în balto-slavă în mod normal *il*, *ir*, *im*, *in*. Cit privește grupurile diftongale cu *u* (respectiv *ɤ*), acestea necesită o altă explicație. Faptul că în ambele ramuri avem aceleași excepții, constituie, după părerea lingvistului polonez, un argument foarte serios în favoarea originii comune a fenomenului.

Dimpotrivă, împărțind concepția lui A. Meillet, A. Erhart³² susținea recent că izoglosa în discuție aici nu este specifică balto-slavei, deoarece tendințe similare de evoluție se observă și aiurea. În lucrarea sa *Die baltischen Sprachen*, E. Fraenkel relevă un fapt, cunoscut de altfel, anume că și în alte limbi indo-europene, înainte de lichidă apare o vocală (în greacă *a*, în latină *o*). Combătind teoria lui Fraenkel, J. Endzelin precizează că importantă este nu dezvoltarea unei vocale oarecare, ci calitatea ei. Celelalte limbi ne dau *a*, *o* sau *u* + *R*, iar limbile balto-slave exclusiv bifurcația *iR*: *uR*. Obiecția lui E. Fraenkel i se pare lui Endzelin neargumentată³³.

²⁹ Vezi statistica și discuția fenomenului semnalat în: *L'apophonie en indo-européen*, pp. 227—243; *O jedności językowej baltosłowiańskiej*, pp. 81—94; *O балто-славянском языковом единстве*, pp. 23—34.

³⁰ Vezi F. F. Fortunatov, *Краткий очерк сравнительной фонетики индоевропейских языков*, Petersburg, 1922, pp. 130—146 sau: *Избранные труды*, vol. I, Moscova, 1956, pp. 323—338. Aceeași explicație o acceptă și prof. M. N. Peterson. Vezi *Очерк литовского языка*, Изд-ство АН СССР, Moscova, 1955, p. 24.

³¹ *Op. cit.*, «Вопросы языкознания», nr. 5, 1954, p. 30.

³² *Op. cit.*, p. 127.

³³ Vezi J. M. Endzelin, *Древнейшие славяно-балтийские этюды*, p. 71. Și O. Hujer, ca de altfel toți adeptii ipotezei comunității lingvistice balto-slave, pune mare preț pe această inovație. Vezi *op. cit.*, p. 44.